

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 788/08

בפני: כבוד השופט א' א' לוי
כבוד השופטת מ' נאור
כבוד השופט א' רובינשטיין

העותרים: 1. התנועה למען איכות השלטון בישראל
2. אפרים ארליך, סגן ניצב

נגד

המשיבים: 1. מפכ"ל המשטרה
2. משטרת ישראל
3. השר לביטחון פנים
4. פרקליט המדינה
5. היועץ המשפטי לממשלה

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותרים: עו"ד אליעד שרגא, עו"ד ברק כלב
עו"ד מיקה קונר קרטן

בשם המשיבים: עו"ד דינה זילבר

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

א. העותר 2 (להלן העותר) הוא שוטר וקצין ותיק במשטרת ישראל, המכהן מדצמבר 2004 כראש היחידה המרכזית באגף התנועה, ושהמשטרה החליטה בראשית 2008 להעבירו לכהונת סגן מפקד מרחב חברון. בעתירה – ששותפה לה התנועה למען איכות השלטון – נתבקש ביטולה של החלטה זו, המוצגת כהסטת העותר ממסלולו המקצועי ומתחום התמחותו, תוך שברי כנטען כי מדובר במהות בפגיעה בקידומו של העותר. על פי הטענה, נעשה המינוי משיקולים לא ענייניים ומתוך רצון לבוא חשבון עם העותר, שהתרעותיו על ליקויים בעבודת המשטרה הביאו לחשיפת שחיתות; בין היתר, קמה בעקבות התרעתו ועדת הנשיא זיילר בעניין האחים פריניאן. נאמר גם, כי

הופרה בכך הבטחה של פרקליט המדינה הקודם, כי כשירותו של העותר לקידום תידון עניינית ולא ייפגע נוכח עדותו בועדת זיילר, וכן לא ניתנה לו זכות הטיעון אצל השר לבטחון פנים.

ב. (1) העותר – המשרת מזה 26 שנה במשטרה כתפקידים שונים ומגוונים בתחום המלחמה בפשיעה – והתקדם משוטר מן השורה לסגן ניצב (דרגה אליה הגיע בשנת 2000), הוזמן ב-20.1.08 אל ראש אגף התנועה ונמסר לו על ההחלטה למנותו כסגן מפקד תחנת חברון.

(2) לרקע הדברים בהקשר זה נטען, כי ב-2006 העביר העותר מידע מודיעיני הקשור במינוי קצין פלוני לתפקיד מפקד היחידה המרכזית במחוז הדרומי של המשטרה, הגם שגורמים בכירים במשטרה היו ערים למידע בדבר קשרים בין אותו קצין למשפחות פשע; אכן, העותר עצמו היה מועמד לתפקיד מפקד ימ"ר דרום. במידע נאמר כי חקירת רצח שביצע שוטר בשירות משפחת פריניאן טויחה והתיק נסגר חרף ראיות. משלא נענה לעניין פתיחת תיק החקירה פנה לתכנית הטלוויזיה "עובדה" וכן לגורמי ציבור (חברי כנסת) ולתנועה למען איכות השלטון, העותרת 1. כנטען, חרף התנגדות גורמים שונים, כולל המפקח הכללי הנוכחי, הוקמה ועדת בדיקה – ועדת זיילר. העותר נתבקש להעיד, ופרקליטיו מטעם התנועה לאיכות השלטון ניהלו מו"מ, שבעקבותיו קיבל מפרקליט המדינה דאז (מר ע' שנדר) מכתב מיום 24.5.06 (נספח ע'1) וזה לשונו:

"לאחר שקילת בקשתכם שבנדון, ובהמשך לישיבה שהתקיימה אצל מר יהושע למברגר, המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) ביום 14.5.06, ולאחר שבחנתי את מסמך "עיקרי המידע" שהועבר ביום 23.5.06 סברתי כי האינטרס הציבורי בבירור האמת מצדיק בנסיבות הענין להעניק לסנ"צ אפרים ארליך (להלן: המקור) חסינות מפני העמדתו לדין פלילי או משמעתי בתנאים כמפורט להלן.

החסינות הניתנת למקור מכוונת אך ורק למעשים שנועדו להביא לחשיפת האמת בפרשה הנדונה ע"י ועדת זיילר, ככל שאלה עולים כדי עבירה פלילית לפי סעיף 117 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 או עבירה משמעתית שיסודותיה העובדתיים נגזרים מיסודות העבירה הפלילית דלעיל (למען הסר ספק, כוונת הדברים היא להדלפת מידע לגורמים בלתי מוסמכים, שאינה עולה כדי שיבוש מהליכי חקירה).

החסינות תוענק על תנאי שהמקור ימסור את כל המידע הרלוונטי שבידיו ועדותו תהיה עדות אמת.

יצוין כי החסינות האמורה אינה נסבה על שאלת כשירותו של המקור למלא תפקידים שונים עם זאת, אנו משוכנעים כי גם נושא זה, ככל שיעלה לדיון בעתיד, ייבחן לגופו באופן ענייני על ידי הגורמים המוסמכים. (הדגשה הוספה – א"ר).

כפי שהובהר במכתבו של עו"ד יריב רגב (סגן לפרקליט המדינה) מיום 8.3.06 אין באמור לעיל, ככל שמדובר בהליכים פליליים או משמעתיים כנגד צדדים שלישיים, כדי להבטיח חיסיון למקור הן כאשר לתוכן דבריו והן כאשר לזהותו. נושא זה ייבחן, ככל שנדרש לכך, על פי דיני החיסיון הנוהגים ונסיבות הענין בכל מקרה ומקרה."

(3) העותר העיד בועדת זיילר, ויו"ר הועדה ציין "קודם כל מגיע לך בוודאי יישר כוח, על כך שדרכנת והפעלת את כל הגלגלים שבסופו של דבר איפשרו חקירה יותר מאמירה" (ע/2). חברי הועדה שיבחו את המאמץ שגילה העותר גם בהקשר לארגון בו הוא פועל: "כולנו יודעים מה זה מסגרות נוקשות ואורגניזציות שלא אוהבות שמידע זולג מהן".

(4) בעתירה נטען, כי העותר התריע גם בעבר על פעולות לקויות או מושחתות של המשטרה, אותן פירט בעדותו בועדת זיילר. הוסף כי המפקח הכללי הנוכחי רוחש סינה לעותר, כיוון שצילם אותו בנסיעה במהירויות גבוהות.

(5) נטען כי הערכותיו המקצועיות של העורר היו בדרגה הגבוהה ביותר, תוך ציון מעולה ברוב קטגוריות ההערכה בהן תואר על-ידי שני ניצבים, ראשי אגף התנועה בזה אחר זה, ב-2006 (ע/4) כ"קצין בעל מנהיגות, חריצות ונאמנות ארגונית. פועל בהתאם לעקרונות האגף ומציע את היחידה להישגים. ראוי לכל שבח"; וב-2007 (ע/5) כ"מקצוען אמיתי, בעל יכולת שיטור מרשימה, משקיען ללא ליאות, אכפתי ובעל חוש צדק מפותח, מנהל נכון את היחידה באופן שיטתי ומתוכנן, אם גם מתקשה לספור עד 10 לעתים גם על חשבון תדמיתו וקידומו". כך הוכר גם בראיון על-ידי מפקדו, ראש אגף התנועה בראשית 2007 (ע/6) כמי שבעצם הקים את היחידה המרכזית באגף התנועה, אשר גם נבחרה באפריל 2007 ליחידה מצטיינת של האגף ל-2006 (תעודת מפכ"ל – ע/7).

(6) צורפה לעתירה רשימה ארוכה של ביטויי הוקרה והצטיינות עוד מ-1989, ובמיוחד ברצף בעשור שבין 1996-2005. נטען עוד, כי העותר נכלל כבר מ-2004

במאגר קצינים לקידום לדרגת ניצב משנה (ע/17), וכן כי המפקח הכללי של המשטרה (רב ניצב קראדי) כתב בכתב יד לממונה על העותר תנ"צ דגש ב-2004 (ע/21)

"בעקבות שיחתנו פניתי לממ"ז מרכז כדי שיקלוט את קרמשניט (כינויו של העותר – א"ר) לבקשתך.

בראיון עם ממ"ז מרכז הוא סירב לתפקיד באמירה שהוא מצפה לתפקיד בכיר יותר. רצוי להבהיר לו שתפקידו הנוכחי לא יתמודד על סנ"צ (הכוונה כנראה נצ"מ – א"ר) אלא אם יעשה תפקיד שטח נוסף מחוץ למינהלת" (מינהלת ההגירה בה שירת העותר אז – א"ר).

(7) ב-2007 דחה העותר הצעה למינוי כסגן מפקד מרחב שומרון, מנימוקים דומים לאלה שעלו עתה בעתירה. הוא קיים ביום 17.2.07 ראיון עם המפכ"ל דאז רב ניצב קראדי (ע/22). תמליל הראיון, המייצג במידה רבה את נקודות ההשקפה השונות בין העותר למפקדיו, יובא להלן במלואו, בהשמטות קלות לא מהותיות, בעיקר של שמות שאינם רלבנטיים עתה כאן. לקראת הראיון הגיש העותר למפכ"ל מכתב בו קבל על אי קידומו, וטען כי תחושתו היא שתפקיד רביעי כסגן ניצב (עד אז שירת בשלושה תפקידי סגן ניצב – ראש מפלג סמים בימ"ר תל-אביב; קצין אמ"ן מינהלת ההגירה; מפקד ימ"ר באגף התנועה) מוצע לו "מטעמים בלתי ענייניים ואף מנקמנות", בניגוד להמלצות מפקדו הישיר. העותר ביקש כי יאושר לו ראיון אצל השר לבטחון פנים. הנה הראיון עם המפכ"ל, כפי שנרשם בלשכת המפכ"ל:

"מראיין:

ביום ראשון התקיים דיון שיבוצים, שבמסגרתו עלה תפקיד סממ"ר שומרון. הועלת כמועמד תוך כדי דיון. שחר (ניצב איילון, ראש אגף התנועה אז – א"ר) שוחח עימך במהלכו ובסופו של דיון זכית.

מדיניות השר לבט"פ בנושא שיבוץ וקידום קצינים הינה הקפדה על ביצוע קדנציות ודיון לתפקידים בטווח של שנה קדימה. במסגרת דיוני השיבוצים האחרונים מונו כ-200 קצינים לתפקידי רוחב דרום.

ניתן לקיים את השיחה בשתי תחושות. השאלה איך משוחחים - בהתגוששות או בשיחה הגונה ופתוחה.

אני מפכ"ל כשנתיים וחצי.

יש לך עוד 10-11 שנות שירות, אתה שואף להיות נצ"מ. אתה צריך לשאול את עצמך באיזה דרך תגיע ליעד. כל דרך היא נכונה. מציע שנשוחח באופן הגון – עלי לטפל בארגון ובפרט.

מרואיין:

הגיע לראיון לאחר שהכין עצמו אליו. מקריא מה שכתב.
 לטופס הראיון יוצמד המסמך.
 מתנצל שהמסמך חריף.

.....

מראיין:

במשטרת ישראל יש מפכ"ל אחד. מי שקובע את הדברים
 זו ההנהלה ולא העובדים.
 הטוב ביותר בקביעת מינוי, שיש הבנה והסכמה בין
 הצדדים.
 קצינים רבים מונו בניגוד לשביעות רצונם ולא ראינתי
 אותם.
 הארגון לא יכול לפעול באופן שהפרט קובע.
 אף כי נבחרת באופן גורף והמנדט בידי להחליט, ציינתי
 שלא אסכים להעביר המינוי עד שלא אשוחח עימך.
 אתה נמצא בתפקיד שאינו נמצא בליבה.
 לא מפריע שתישאר בתפקידך, אולם ראוי שתקשיב מבלי
 שתהא נעול.
 התמודדת על 7 תפקידי נצ"מ ובפועל לא זכית, בעיקר
 בגין כך שנבנית באופן צר.

מרואיין:

אם היינו נפגשים בעקבות הפתק, לא היו משקעים
 בינינו.
 ניפחו לך את המוח. מ"י (משטרת ישראל – א"ר)
 חשובה לו לפחות כמו שחשובה למפכ"ל.
 עושה הכל על מנת שכמה שפחות נתבזה.
 אם היה מוזמן לראיון, קרמשניט היה הופך למותג. שמו
 היה מופיע בתקשורת וזה מפריע לכמה ניצבים.
 נלחם בגדול בפושעים בת"א. מי שמתעל אותו נכון,
 מרוויח.

מרואיין:

שמחתי מאוד שנבחרת לתפקיד.

מראיין:

תפסתי את קרמשניט כלוחם עם סכין בין השיניים.
 נתפסת כביצועיסט, בעל חשיבה ייחודית חדור
 מוטיבציה ללחימה בפשיעה, אך לעיתים בעל ההתנהגות
 לא ראוייה.

מרואיין:

למה עלה לתפקיד סממ"ר שומרון?

מראיין:

ראוי להתבונן על מינוי לתפקיד עפ"י "חצי הכוס
 המלאה".

נסקרו מקרים שבהם קצינים מונו לתפקיד רוחב, מתוך
ראייה קדימה שמינוי זה ישפיע על מינוי מקדם עתידי
כמו – מפקד מכללה.

מראיין:

לא קיבל הצ'אנס, ביקש להיות מת"ח.

... ..

מראיין:

נקרא ע"י ר' אמ"ש (אגף משאבי אנוש – א"ר) שאמר לו
לבוא להיות ממ"ר (מפקד מרחב – א"ר).
עברת את שלב המת"ח (מפקד תחנה – א"ר). אני רוצה
לבנות אותך לממ"ר. לא כולם עושים הכל.
חלק מהספ"כ אולי לא אוהבים אותך, אולם רובם
מעריכים אותך ותומכים בבנייתך.
לזכותו של השר בניגוד למה שהיה בעבר, שהיו ממנים
מספר שתיים ללא אופק קידום, כיום כל מי שמתמנה
לתפקיד סגן, צריך לראותו כמספר אחד הבא, כך
בהתייחס לתפקיד סממ"ר שומרון.
זו בדיוק הסוגיה שעלתה על שולחן הדיונים.

מראיין:

את חובו תרם למ"י. יש ממ"רים פחות טובים ממנו.
אם ימונה לממ"ר ולא יצליח, מוכן לחתום ולהתפטר.
מוכן להיות ממ"ר יפתח ויוכיח שיצליח. לתפישתו...
צריך לשלב ולאגד את כל המגזרים שיעבדו יחדיו.
חש פגיעה במינוי סממ"ר שומרון.
ראש זרוע חשיפה ביאחב"ל (יחידת חקירות ארצית –
א"ר) תפור עליו. מכיר את כל משפחות הפשע.
לא ברורה לו בעיית התנהגות שלו. אכן ישיר.
עצם זה שהוא מיסטר X (בפרשת פריניאן – א"ר) משלם
מחיר.

מראיין:

לפני שהיית מיסטר X לא קודמת...

מראיין:

.....

אין תחום שלא עשה בו סדר.
היה בקורס הבינשרות (של קהיליית המודיעין – א"ר).
הציג את מ"י לעילא ולעילא.
המפכ"ל משכנע אותו וקשה לו לקבל.

מראיין:

לא תצא מכאן בפקודה.
אם הייתי מחליט משהו בניגוד לדעת הספ"כ (סגל פיקוד
כללי – א"ר) למרות שזו סמכותי, הייתה אמירה ככלל
אין היגיון בהחלטה חריגה.

מרואיין:

למיטב ידיעתו הבין שהמפכ"ל העלה את שמו.

מראיין:

מוזר.

ניפגש בעוד שבוע. אתה מקבל את מלוא הזמן ומלוא הקשב.

מרואיין:

לא מעוניין בתפקיד. זה לא ענייני בניגוד לכישוריו. בשל קידום. בא לו כהפתעה. הרבה אנשים אומרים לו בע"פ "סידרו לך קבר". כל האמצעים חוקיים, פניו לשלום. אולי למישהו מפריע שהוא בימ"ר את"ן. חבל שצריך להשקיע כוחותיו בתוך הארגון. היה מפנה אנרגיה, ללחימה בפשיעה בתאונות דרכים... במינהלת ההגירה הרים סדין אדום כלפי תופעות שליליות. מסתכל מה קורה בבית משפט ולא מה קורה במ"י. בשל תפקיד ממ"ר.

מראיין:

אתה במאגר.

נשאלת ההיתכנות.

אתה עולה ולא זוכה.

מרואיין:

לדברי ר' את"ן שאל את המפכ"ל אם יוכל להציגו כמועמד, לתפקיד ר' מת"ן (מחלקת התנועה – א"ר).

מראיין:

מועמד ר' את"ן היה (פלונני).

מראיין:

לטעמי אתה לא יכול למלא תפקיד ר' מת"ן כי זה תפקיד מקצועי.

מרואיין:

מודע למגרעותיו, שכן אומר את האמת בפנים.

לא מעוניין בתפקיד סממ"ר שומרון.

סיכום:

למרות שרוב הספ"כ הצביע למינויך לתפקיד סממ"ר שומרון, אינני מתכוון להפתיע אותך. ראוי שתחשוב. אחשוב אחליט ואודיעך בדבר החלטתי.

ההתייחסות המרואיין לסיכום:

מצפה שלמרות הכל, המפכ"ל יסתכל מה תרם למערכת.

מצב המשטרה לא טוב בציבור. מקווה שהמערכת תצא מחוזקת.
 כמו שהמפכ"ל סבור שצריך להתעלות, מ"י לא תפסיד כשיקודם".

דומה כי האמור בראיון מעמיד זו מול זו את שתי נקודות המבט השונות שמהן יוצאים העותר והמשטרה, ושהן בבסיס המחלוקת בעתירה זו.

(8) הרעיון למינוי העותר כסגן מפקד מרחב שומרון ירד מן הפרק לעת ההיא, אך – כאמור – בינואר 2008 הועלה העותר כמועמד לסגן מפקד מרחב חברון, בשמעו על כך התעלף כנמסר ואושפז. לשיטתו, אין בין מסלולו המקצועי לתפקיד המוצע בחברון דבר – שכן עניינו של התפקיד בטחון שוטף ולא לוחמה בפשיעה, ורוב סגני המפקד ששירתו שם לא קודמו (ובאו מראש מתפקידים באיזור יהודה ושומרון גופו).

(9) נטען במישור המשפטי, כי ההעברה לתפקיד המוצע באה משיקולים לא ענייניים המוסוים בשיקולים כשרים, וכן בחוסר תום לב, ותוך אי מתן שימוע ובניגוד להבטחה שלטונית. צורפו לעתירה תצהירים - האחד של מפכ"ל משטרה לשעבר (רב ניצב (בדימוס) א' חפץ) בו נאמר כי המינוי המוצע בחברון לתפקיד רביעי של סגן ניצב אינו סביר קיצוני, והאחר – בדומה - של נצ"מ (בדימוס) ד"ר מ' גלבוה.

(10) בסיכום דיון הועדה המשותפת לוועדת ביקורת המדינה וועדת הפנים והגנת הסביבה בכנסת מיום 3.3.03 נאמר, כי מבקר המדינה יבדוק תהליך מינוי קצינים במשטרה לתפקידים בכירים; כי חובה על השר לבטחון פנים לשקול בחיוב להחזיר את מינוי העותר לשיקול נוסף; הובעה דאגה עמוקה מהצעת המשטרה למינוי העותר (לחברון – א"ר), כמתפרשת במשטרה ובציבור כמעשה שנעשה "בגלל חשבונות פנימיים במשטרה ומתוך שיקולים שהם לא תמיד ענייניים".

ג. בעתירה נתבקש צו ביניים, אך בין השאר משהתחייבה המשטרה כי ההחלטה בעניין שיבוץ העותר לא תיושם עד להכרעה, נדחתה הבקשה לצו ביניים (החלטת השופטת ארבל מ-26.2.08).

ד. (1) בתגובת המשיבים (מיום 18.4.08), נטען כי דין העתירה להידחות מכל וכל, וכי תמונת האמת שונה לחלוטין מן האמור בעתירה, המציגה – כלשון התגובה – "בן אור" הנאבק ב"בני חושך", שעה שהמדובר לאמיתו בתמונה "כמעט אפורה" של מערכת קידום בארגון גדול ומסודר כמו המשטרה.

(2) נטען, כי מערכת הקידום במשטרה לדרגת סגן ניצב ומעלה היא ארצית, והמשטרה עברה לשיטת מינויים מטריציונית – תוך עבודת מטה סדורה; לקצינים שבמאגר לקידום לניצב משנה – היכללות בו היא תנאי לקידום – מוצעים תפקידים שנותרו לאחר ששובצו "חייבי שיבוץ"; כלל נתונים נבחנים בפורום ובו 15 הקצינים הבכירים במשטרה – סגל הפיקוד הבכיר ועמם כמשקיף מבקר המשרד לבטחון פנים. בדיון השיבוצים מוצגות כל המועמדויות, וחברי הספ"כ מציינים את הנראה בעיניהם; ככלל מאמץ המפכ"ל את בחירת הרוב, והחלטתו מועברת לאישור השר לבטחון פנים. הוחלט במשטרה להקפיד על משכי קדנציות של 3-4 שנים, ופרק הזמן הממוצע לקידום מדרגת סנ"צ לנצ"מ עומד על 7.4 שנים.

(3) אשר לעותר, נאמר כי הוא "קצין מקצועי, המבצע את תפקידו כהלכה". קידומו לדרגת סנ"צ היה מהיר, וגם התפקיד החדש בחברון הוא תפקיד מקדם – גם אם אינו מהווה קידום בדרגה. העותר הוכנס למאגר המועמדים לנצ"מ עוד ב-2003, אך לא קודם אף לא לאחד מ-14 תפקידי נצ"מ עליהם התמודד. נאמר כי לא כל סנ"צ מקודם לנצ"מ; שנית, לקידום כזה קודמות קדנציות במגוון תפקידים; שלישית, לפחות בראשית ההתמודדות על תפקידי נצ"מ לא קודם העותר בשל ניסיונו המקצועי המוגבל, וכן בגין שאלות של התאמה מקצועית והתנהלות בין אישית, וגם בהשוואה אל מול מועמדים אחרים. וכך נאמר:

"הסיבות לאי קידומו של העותר 2 בדרגה (להבדיל מאשר בתפקיד) הן אפורות ובנאליות, וכרוכות הן בשאלות של תקנים במשטרה ושל אופן הבנייתם של מסלולי הקידום בה, והן בנתוניו האישיים של העותר. קונספירציה לא היתה פה, גם לא נקמה ובודאי שלא התנכלות".

(4) נטען כי תפקיד סגן מפקד מרחב הוא קידום מהותי לעותר, הפותח פתח לתפקידים בכירים יותר, ולא "ארץ גזירה"; בניגוד לעבר שקצינים "בסוף דרכם" מונו לעתים לתפקידי סגן מפקד מרחב, עתה המגמה היא כי ימונה לתפקיד סגן מי שהוא בעל אופק שירות לקידום לפיקוד. צורף מכתב של מפקד מרחב חברון (מ/ש/1) התובע את עלבונם של אנשי המרחב, אשר משלבים תפקידי שיטור "קלאסיים" עם עיסוק בנושא הסדר הציבורי.

(5) עוד נטען, כי העותר, שהוא אדם אמביציוזי, מבקש להתקדם בכל מחיר, גם בדרכים בלתי שיגרתיות, החורגות מן המקובל במשטרה, תוך קשר עם התקשורת, ותוך מערכה ציבורית לעניין זה. צורף מכתב של היועץ המשפטי למשטרת ישראל לעותרת

מיום 9.10.07 הרואה פגם בהתערבות חיצונית במינויים ללא ידיעה מי המועמדים האחרים שאין להם תומכים כאלה (מ/ש/2); וכן מכתב נוסף שלו מיום 22.1.08, שבו נטען כי סגן מפקד מרחב חברון הוא תפקיד מקדם. נאמר כי דברים אלה נתמכו על-ידי פרקליט המדינה הקודם (מ/ש/3 מיום 9.10.07).

(6) נטען גם כי העותר לא הוא שהעלה את "פרשת פריניאן", אלא הוא שחשף אותה בתקשורת, וכן כי אין במכתב פרקליט המדינה הקודם ע/1 משום הבטחה שלטונית לשיבוץ קונקרטי אלא הבטחת טיפול ענייני לגבי העותר, וגם אין מדובר במינוי הנוכחי ב"נקמה" בקשר לפרשת פריניאן, בין השאר שעה שמדובר במינוי על דעת כל חברי הספ"כ, כולל מפקדים שהעניקו לעותר ציון גבוה. אין גם משום הפליה בהליך, שהיה מסודר, מקצועי ושקוף, כפי שגם הוצג בועדה המשותפת לוועדת ביקורת המדינה ולוועדת הפנים והגנת הסביבה בכנסת מיום 3.3.08, שדיונה נזכר מעלה.

(7) נאמר כי ראיון עם השר לבטחון פנים לא קיים, שכן בינתיים הוגשה העתירה.

(8) נטען כי הסרטון שבו צולם המפכ"ל נוהג במהירות גבוהה שוחרר לתקשורת ביום הגשת העתירה, תוך עירוב תחומין בין יחסי ציבור ותקשורת לבין משפט.

ה. (1) בדיון בפנינו ביום 28.4.08 הוטעם מאת העותרים, כי אין מדובר לעת הזאת בתביעת קידום מצד העותר אלא בהעברה בתפקיד. לשיטתם, נוכח חשיפת מקרי השחיתות על-ידי העותר מזה והצטיינות העותר בתפקידיו מזה אין זאת אלא שנוצרה טינה כלפי העותר, המביאה לדחיקתו הצדה, וזאת לאחר שהובטח לו ב-2004 על-ידי המפכ"ל הקודם כי עליו למלא תפקיד סנ"צ אחד נוסף, כפי שאכן עשה. המדינה, כך נטען, לא איפיינה בתשובתה את נתוני הקצינים האחרים שהתמודדו לדרגת סנ"צ, לרבות 28 מתוך 507 בלבד הנדרשים לתפקיד רביעי של סנ"צ (ראו להלן). על כן מדובר בנושא אישי ולא ענייני הכרוך בחשיפת שחיתות על-ידי העותר.

(2) באת כוח המדינה ציינה כי הקדנציה לתפקיד שאליו שובץ העותר היא בין שנתיים לשלוש, ומכל מקום הדרך שבה ננקט היא פעולה להשגת קידום דרך גופים חיצוניים ובשימוש בעייתי בקלטת הקשורה במפכ"ל, בעוד שההחלטה נתקבלה באופן משוקלל על-ידי גופים היררכיים, ומדובר בתפקיד מקדם.

ו. בתום הדיון, ולאחר שיג ושיח עם הצדדים, נתקבלה על-ידינו החלטה בה נאמר כי "לאחר שסיימנו לשמוע את טיעוני הצדדים, הרהרנו באזניהם באפשרות כי עניינו של עותר 2 ייבדק על-ידי פרקליט המדינה, ובלבד שמסקנתו תהיה מקובלת על הכל", התבקשה תגובת הצדדים.

ז. העותרים הודיעו (ביום 1.5.08) על הסכמתם להצעה, בכפוף להודעת פרקליט המדינה "כי לא היה לו חלק בהכנת תגובת המדינה וכי הוא סבור שיוכל לשמש בוורר חסר פניות" ולחלופין נתבקש מינוי בוורר מוסכם אחר. הוסף שיתכן שלפרקליט המדינה יהא קושי בהכרעה לגבי גוף שהוא עובד עמו יומימית, ונתבקש גם שימוע.

ח. (1) ביום 11.5.08 הוגשה תגובה מעדכנת מטעם המדינה ועמה תצהיר מאת ניצב עמיחי שי, ראש אגף משאבי אנוש במשטרה.

(2) בתגובה נאמר כי גם פרקליט המדינה רואה קשיים של ממש בקבלת תפקיד ה"בוורר". לדעתו, אף שעקרונית יכול היה לברר את הטענות באופן ענייני, יהא בכך טעם לפגם מסיבות מערכתיות. אין זה ברי, כך נאמר, אם עליו לבחון את עניין העותר בלבד או את שאר המינויים, ואין לפרקליט המדינה יתרון על פני סגל הפיקוד הבכיר, המכיר היטב את המערכת; גם יש קושי ברעיון השימוע שכן אין זכות העומדת להישלל; ויש בכך גם מעורבות של גוף חיצוני למשטרה במינויים במשטרה. תוך הפיכת פרקליט המדינה למעין ערכאת ערעור על החלטות בעניין מינויים, דבר שהמשטרה אינה נלהבת ממנו. הדבר אף עלול להשליך על קשרי העבודה בין פרקליט המדינה לגורמי משטרה.

(3) בתצהיר ראש אגף משאבי אנוש, שצורף – כמוסבר – להקל על בירור עובדתי, תואר תהליך בשיבוץ ה"מטריציוני" שנסקר מעלה, על שלביו השונים: מיפוי תפקידים, איסוף נתונים, ראיונות על-ידי הניצב הרלבנטי, פרסום רשימת תפקידים, ומועמדויות העולות לדיון; בדיון השיבוצים עצמו, לאחר התייחסויות המשתתפים, מסתמן רוב למועמדות פלונית, וככלל מאמץ המפכ"ל את בחירת הרוב אף כי רשאי הוא שלא לאמצה. ההחלטה מועברת לאישור השר לבטחון פנים, שרק הוא מוסמך על פי דין למנות בכירים מדרגת סנ"צ.

(4) עוד נאמר בתצהיר, כי קציבת הקדנציות ל-3-4 שנים, באה כדי להבטיח "רוח חדשה" מתמדת. נאמר עוד כי נכון לינואר 2008, מתוך 507 בעלי דרגת סנ"צ, 333 מצויים בקדנציה ראשונה או שניה, 121 – שלישית (בהם העותר); 28 – רביעית;

15 – חמישית; חמישה – שישית; שלושה – שביעית; ושניים – שמינית, קרי 53 סגני ניצבים מכהנים בקדנציה רביעית ומעלה; כיום גם מדגישה המדיניות צורך במילוי מגוון תפקידים.

(5) באשר לעותר נאמר, כי התמודדותו ללא הצלחה על 14 תפקידים בדרגת נצ"מ היתה בלא קשר לעמדת המפכ"ל הנוכחי, וכי – על פי עיון בתיק האישי והערכה מקצועית של המצהיר (סעיף 22 לתצהיר) "הגם שהעותר מוערך מבחינה מקצועית, הרי שבעוכריו שניים אלה: התמקדות בפשיעת הרחוב וסירוב להתפתח בתחומים נוספים (אלא אם הדבר כרוך בקידום מידי בדרגה); יחסי אנוש בעייתיים. לא מן הנמנע כי אף תכונות אלה עמדו נגד עיניהם של חברי הספ"כ עת התבקשו להצביע, בכל אחד מהדיונים האמורים, על המועמד המועדף בעיניהם".

(6) תואר סבב ההתייעצויות באשר לקצינים בסבב הנוכחי; הסבב הסופי הובא לאישורי ספ"כ, ואושר פה אחד (העותר סירב לשתף פעולה עם מעבר לתפקיד נוסף בדרגתו).

(7) עוד נאמר, כי ה"חסינות" שניתנה לעותר בעניין פרשת פריניאן אינה מקנה לו יתרון בהליכי מינוי אלא שלא ייפגע. אין המשטרה כארגון היררכי יכולה לקבל "ציות על תנאי", וההחלטות הם בידי המפקדים ולא להיפך. השאלה – כך נאמר (סעיף 37) היא "אם ייתכן כלל מצב בו קצין, תהא דרגתו אשר תהא, יודיע לארגון כי אין בכוונתו למלא אחר הוראות מפקדיו". לדעת המשטרה תפקיד סגן מפקד מרחב חברון הוא (סעיף 40) תפקיד "בכיר, רב אחריות, מאתגר, מרחיב אופקים מקצועיים ועשוי אף להוות בסיס לקידומו של העותר בעתיד. לטעמי, אף שבסבב זה העותר לא קודם בדרגה, אין ספק כי תפקיד סממ"ר חברון הינו תפקיד מקדם", זאת - מה גם שחל במשטרה, מהפך של ממש (סעיף 42) (הדגשה במקור – א"ר) בהתייחסות לתפקיד הסגן; אין זו "הגליה" או ארץ גזירה".

(8) ולבסוף (סעיף 51) חוזר המצהיר ומודיע "כי ההחלטה אשר התקבלה בעניינו של העותר התקבלה משיקולים מקצועיים בלבד, בהגינות, בשקיפות, ללא הפליה והינה סבירה ומתבקשת בנסיבות העניין" (הדגשה במקור).

ט. (1) ברשות ניתנה (20.5.08) תגובה מטעם העותרים, בליווי תצהיר העותר. בתמצית, לשיטת העותרים מבקשים הם "לעצור מדיניות, אשר לפיה חושף פרשת שחיתות

משטרתית כה חמורה, כפרשת האחים פריניאן, שהוא גם קצין מצטיין ומוערך – נפגע בשל חשיפה זו וחשיפת ליקויים נוספים” (הדגשה במקור – סעיף 3).

(2) לשיטת העותר, קצינים בכירים שהסתייגו מחשיפת פרשת פריניאן, חוששים פן העותר עשוי לחשוף פרשות שחיתות נוספות, וכך הפתולוגיה המקובלת לגבי חושפי שחיתות שהחלטות המערכת לגביהם מוסברת בשיקולים מערכתיים.

(3) נטען כי העותר לא זומן לראיונות לרוב המועמדויות שהגיש, וגם לא רואיין על-ידי השר.

(4) עוד נטען שוב, כי רק כ-10% מן הקצינים בדרגת סנ”צ מגיעים לקדנציה רביעית ומעלה. ספק רב אם ניתן להסביר את השתייכות העותר לכך. העותר גם מצוי בתפקידו שמונה שנים, מעבר לממוצע.

(5) עוד נטען, כי לא הובאו נתונים בדבר קצינים שקודמו לדרגת נצ”מ וכמה תפקידים מילאו וכן קצינים שקודמו בפחות מ-7.4 שנים.

(6) נטען כי העותר מילא תפקידו בליבת תפקידי המשטרה, ולא תפקידי מבצעים בלבד אלא אף תפקידי מודיעין וחקירות.

(7) לבסוף, נאמר כי העתירה מבקשת למנוע “אמירה נורמטיבית מסוכנת ולפיה – מי שחושף שחיתות או פגם חמור בטוהר המידות ישלם על כך מחיר אישי יקר, ועל כן לא כדאי לו לעשות זאת”, והעותר נפגע קשות מכך.

הכרעה

י. (1) לפנינו תיק מורכב; המורכבות נובעת מקיטוב העמדות מזה ומן הקושי של בית המשפט לרדת לנבכי נפשם של הגורמים הפועלים מזה. כבר צוין לא אחת בפסיקתו של בית משפט זה, אמנם בהקשרים אחרים – של סיום שירות בצה”ל, במשטרה ובשירות בתי הסוהר – כי אנו מתקשים להגיע לחקר העובדות לאשורן, מהיעדר הליך של בירור עובדתי מעבר לתצהירים, במצב המשפטי הקיים. נזכיר את שנאמר בבג”צ 6651/05 רס”ן אהרן רוני שפירא נ’ כוח אדם (לא פורסם); ראו גם בג”צ 1524/06 סמ”ר פלונית נ’ המפקח הכללי של המשטרה (לא פורסם); בג”צ 11540/05 פלוניס בדרג סגן נ’ ר’ אגף כוח אדם בצה”ל (לא פורסם); בג”צ 714/06 רב סרן אמיר זיו

נ' ראש אגף תקציב בצה"ל, הנושא מצוי עתה בהרכב מורחב בכג"צ 8470/07 רס"ן יורם מזוז נ' שר הבטחון (החלטה מ-24.2.08).

(2) קושי דומה קיים בעתירה זו. מבלי לפגוע בתצהיריהם של הצדדים, ישנן שאלות שאינן יכולות להתברר לאשורן מתוך תצהירים בלבד; כסיטואציה אנושית ומינהלית סבוכה עסקינן, שיש בה לא אחת זרם וגם תת-זרם. הזרם הוא, בצד העותר, הצלחה מקצועית מוכחת; תת הזרם הוא דרכו, החריגה לעתים, של העותר בנושאים בעלי אופי ציבורי ותקשורתי. מצד המשיבים הזרם הוא תהליך החלטה מסודר, מובנה ורב משתתפים; תת הזרם הוא יחסו של ארגון למי שאינו הולך לעתים בדרכים המקובלות באופנים שונים. ברי לנו, כי אותם תתי זרמים יוצרים גם אמוציות, וניתן לעמוד עליהן במקצת גם על פי הטון של כתבי בית הדין ושל ההתכתבויות הקשורות לעתירה. מכל מקום, אין לו לבית המשפט אלא מה שעניו רואות.

י"א. נציין כאן כי צר לנו שפרקליט המדינה לא נענה להצעתנו. והדברים נאמרים ומבלי שנקל ראש בנימוקיו. בירור לא פורמלי של הדברים יכול היה אולי להבהיר את התמונה במבט לעבר, להווה ולעתיד באופן יעיל ותוך יצירתיות שהיתה עשויה לקרב בין הצדדים, ברוח טובה. דומה כי בידי פרקליט המדינה היה גם לבדוק יותר את מעמדו היחסי של העותר אל מול מועמדים אחרים, דבר שאין בידינו לעשותו. מכל מקום, משלא נתקבלה ההצעה, נמשיך בהכרעתנו.

י"ב. אכן, אף שעדיף היה אילו הוצגו לפנינו נתוני השוואה בין העותר לבין קצינים אחרים שקודמו או לא קודמו בדיוני השיבוצים, אנו מקבלים כי ביסודו המדובר בדיון מקצועי מסודר ופרטני במשטרה, הכולל גם רכיבים של התרשמות ויחסי אנוש; ואין מקום שאנו נשים עצמנו לעניין זה בנעלי ספ"כ המשטרה, מקצועית ומהותית. זאת, לא רק בשל חזקת התקינות של מעשי המינהל, אלא גם כיוון שעל פניו מדובר בהליך סדור, שמשתתפיו רבים, ואין לצאת מהנחת "קונספירציה" בין כולם כנגד פלוני, ואף אם נניח הנחות הקשורות בהתנהגות אנושית קבוצתית מקובלת. במובן זה גם אם ישנם סימני שאלה כפי שיפורט בתמצית להלן, לא הגיעו אלה לדרגה היכולה להיתרגם לכלל אי סבירות קיצונית כעילת התערבות שיפוטית בגדרי המשפט המינהלי.

י"ג. (1) מכל האמור מעלה ראינו, כי בסופו של יום ממקמת המשטרה את העותר, מחד גיסא, כקצין מקצועי מוערך, אפשר לומר במידה רבה מצטיין בעיסוקיו, ומאידך גיסא, תולה הוא את אי קידומו בהתמקדות ב"פשיעת הרחוב" ולא במגוון תחומים רחב יותר, וכן ביחסי אנוש בעייתיים. לשיטתה, סגן מפקד מרחב חברון הוא תפקיד מקדם,

בשל שינוי ביחס המערכת לסגנות, וראייתה כתפקיד רבגוני ובעל פוטנציאל קידום. אם נקלף את הדברים לגרעינם, וכאמור עתירה זו מבחינת הסעד הנדרש אינה עוסקת ישירות בקידום העותר, אך במהות בודאי ובודאי שדבר זה הוא העומד ביסודה – אומרת המשטרה כך: קצין, יהא מקצועי ומוערך אשר יהא, אינו יכול להכתיב את שיבוצו, הנעשה בהליך סדור. לעותר הוצע על-ידי המפכ"ל הקודם תפקיד סגן מפקד מרחב שומרון והוא סירב לו; אין לאפשר לו לסרב שנית.

(2) ואולם, ודברים אלה נאמרים כהתרשמות, העותר מועמד לקידום מאז נכלל במאגר לפני מספר שנים, ומצוי בדרגת סנ"צ כשמונה שנים, מעל לממוצע; ובזהירות ניתן לומר כי גם אם בשל נושאים שנזכרו מעלה וניגע בהם בהמשך אין העותר חביב יתר על המידה על חלק מפיקוד המשטרה למצער, הישגיו המקצועיים אינם רחוקים מסף הקידום; אך בשל האמור מעלה דורש ממנו סגל הפיקוד הבכיר לעבור תפקיד נוסף - הגם שלא כך עלה ממזכר המפכ"ל לתנ"צ דגש - ומכנים תפקיד זה "תפקיד מקדם". רוצה לומר, יעשה העותר תפקיד זה ויצליח בו, דומה כי הסיכוי טוב שיתקדם (לכך יש אולי סמך גם באמירה בתשובת המשיבים, כי יתכן שלא היינו מגיעים עד הלום אילו קיבל העותר את תפקיד סממ"ר שומרון שהוצע לו לפני כן).

(3) גישת המשטרה במישור הפורמלי היא איפוא עיגון עניינו של העותר בתוך תהליך מינויים סדור; במישור המהותי דומה שמצטרף לכך אקט "חינוכי" מערכת, של ציות היררכי ו"סדר טוב", משהוצעו לעותר תפקידים אשר נדחו פעמיים, ואין הדברים אמורים כלפי חשיפת שחיתות דווקא; סבורים אנו כי ייחוס "נקמנות" כשלעצמה הוא מרחיק לכת.

י"ד. מהם סימני השאלה אל מול התהליך הסדור? ראשית, אכן, מזכרו בכתב יד של המפכ"ל הקודם לתנ"צ דגש, המדבר אז בתפקיד אחד נוסף של סנ"צ לעותר, ובכך הלוא עמד העותר עד הנה. שנית, אכן כפי שציינו העותרים, אחוז הסנ"צים הנדרשים למלא תפקיד רביעי בדרגה זו הוא קטן, לא הרבה למעלה מ-10% (ונכון שלא הכל מקודמים), ועל פי הצד המקצועי בהערכות העותר, ציוניו גבוהים. וזאת אף אם ניטול מקדם הערכה חיובי שכללית יש מפקדים וממנים הנוטים לו; שלישית, אמנם מכתב פרקליט המדינה בהקשר לעדות העותר בפרשת פריניאן אינו מבטיח קידום לעותר אלא אי פגיעה בו ויש הבדל כמובן בין השניים, אך הוא מצטרף לאמור למעלה במזכר המפכ"ל לתנ"צ דגש.

ט"ו. (1) מה עומד מנגד, וגם בו אין להקל ראש? העותר אינו קצין שיגרתי, לטוב ולמוטב. לטוב – כי הוא ממלא תפקידו במקצועיות ובחריצות והישגיו מוערכים. ואולם, יש גם פן נוסף: הוא לא הלך בהתנהלותו בדרכים הרגילות, ולכך נדרשת המשטרה בעמדתה. נאחז את השור בקרניו: העותר נקט בעבודתו גם בדרכי תקשור לא שיגרתיים ונתפס כמקושר עם גורמים שמחוץ למשטרה, וגם כמי ש"אינו עושה חשבון" לגבי מפקדיו, לרבות באופן בוטה. הדעת נותנת, כי במישור הקונקרטי היתה השלכה מערכתית ל"פנים חיצוניים" אלה. ארגונים היררכיים אינם בנויים לעכל בתוכם מי שהולך בתלמים לא שיגרתיים. מפקדים צריכים להיות מלאכי השרת כדי לקבל זאת כמובן מאליו, ובני אדם – כולנו – אינם מלאכי השרת. הדעת נותנת כי על חלק מאלה ראוי העותר לשבח מהותי. האם היו הדברים הנחוצים נעשים אילולא הלך לתקשורת בפרשת פריניאן? שאלה טובה, ויתכן שהתשובה אינה חיובית, וכבר אמרה ועדת זיילר את אשר אמרה, ואנו מה נענה אחריה, ואולם על דרך הכלל – אולי ראה לכך היא השיחה בין העותר למפכ"ל שהובאה מעלה – קשה מאוד להשיג את האיזון הנכון בין פעולה סדורה בתוך המערכות הרלבנטיות לבין האינטרס הציבורי בחשיפה. כל אדם הגון מבין, כי "התוקעים בחצוצרה" אינם חביבים במיוחד על ארגוניהם, גם אם הם חביבים על הציבור הרחב. יש לעודדם, וכן עשה המחוקק בחקקו את חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין) תשנ"ז-1997. הסעיף המהותי העיקרי בתיק זה הוא סעיף 2 לפיו "לא יפגע מעביד בתנאי עבודתו של עובד ולא יפטר בו בשל כך שהגיש תלונה נגד מעבידו או נגד עובד אחר של אותו מעביד, או שסייע לעובד אחר בקשר להגשת תלונה כאמור". חוק זה מטיל על המעביד את חובת ההוכחה שלא פגע בתנאי עבודתו של העובד (סעיף 3א). אנו מזכירים חוק זה מבלי להידרש להיקף תחולתו, וכבר ציינה השופטת פרוקצ'יה בבג"צ 6840/01 פלצמן נ' ראש המטה הכללי (לא פורסם), בין השאר לעניין זה, כי "הסדרים סטטוטוריים אלה אמנם אינם חלים כלשונם על מערכות ההעסקה המיוחדות כמו הצבא והמשטרה, אולם הם בודאי משפיעים השפעה ישירה על דרך ההסתכלות המשפטית על פעולת הרשות הציבורית במניעת קידומו של חייל בשירות קבע ושחרורו הכפוי מצה"ל בתוך פרק זמן קצר יחסית לאחר שהגיש תלונה כנגד מפקדו בגין התנהגות מפקדו בגין התנהגות בלתי הולמת בתפקידו". בענייננו כמובן אין מדובר בשחרור כפוי. ועוד, כבר נדרשה השופטת שטרסברג-כהן בבג"צ 1284/99 פלונית נ' ראש המטה הכללי, פ"ד נגד (2) 62, 76 – אמנם בנסיבות שונות – ליחס שבין רב-שיח ציבורי לבין פעולה שעניינה גיוס דעת הקהל.

(2) עניין זה כולו עדין הוא ביותר מטבעו, והרי רחוקים אנו מתמיכה בסתימת פיות או בטאטוא אל מתחת לשטיח; ואולם המתחם או המרווח שבין "קבלת הדין" גם

כשהבטן מתפוצצת מזעף, דבר שאינו רצוי, לבין מעבר הישר להטחה פומבית שאינו רצוי אף הוא – גדול הוא, ולחצייתו נתכנו דרכים שונות, ובמהלכן אבני דרך. האם היושר והיושרה גם יכולים להיות רישיון לחריגות משורת השכל הישר הסדור מתוך הרצון לעודד את חושפי השחיתויות? למשל, האם אין על הקובל לפנות תחילה לגורמים האחראיים במערכת בה הוא פועל בטרם יפנה אל התקשורת ואל חברי הכנסת? ולמצער, האם עליו לאתר אותם גורמים שהדעת נותנת כי מתוקף תפקידם, לפחות, האינטרס שלהם להילחם בשחיתות הוא משותף וטבוע – כך, למשל, יועצים משפטיים, מבקרי פנים, וכיוצא בזה. לא אחת מגיעים ליועץ המשפטי לממשלה גורמים משרדי ממשלה, רשויות סטטוטוריות או חברות ממשלתיות המעוניינים לחשוף שחיתות בלא ששמם ייחשף - למצער בשלב ראשוני, והתלונות מטופלות באורח רלבנטי, וכמובן בהמשך יידרשו לעתים בחקירות משטרה או יידרש לכך מבקר המדינה. היציאה לתקשורת ולגורמים ציבוריים או פוליטיים צריכה כמובן להיות חריגה, כאשר מאמין הגורם המתלונן כי כלתה הרעה ואין אוזן שומעת. אין בדעתי לומר כאן דבר קונקרטי ספציפי הקשור לעותר, ואזכיר שוב כי כבר אמרה ועדת זילר את שאמרה כמובא מעלה, אלא להידרש להיבט מערכתי; בקוים רחבים, זכאי ואף חייב אדם לנסות לחשוף דברים בלתי תקינים בעיניו, לא כל שכן שחיתות; אך זכאית המערכת כי יפתח בכך בתוכה, בפני הממונים או גורמי הייעוץ המשפטי והביקורת, ראו לעניין זה דברי השופט שטרסברג-כהן בבג"צ 1284/99 פלונית נ' ראש המטה הכללי הנזכר, וכן דברי השופט לוי בבג"צ 5699/07 פלונית ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (לא פורסם) (פסקאות 64 ואילך).

(3) העותר טעה, כך דומה, בצורה ובעיתוי בהם חשף בעתירה את סיפור הנהיגה המהירה של המפכ"ל דהיום בשנת 2005; אפשר היה לנהוג בדרך אחרת גם אם יתכן כי דבר זה הותיר משקע כזה או אחר אצל הנוגע בדבר, ובבני אנוש עסקינן. נושא זה מחדד את האמור בסעיף הקודם.

(4) עלינו להידרש גם למקום אליו מבקשים למנות את העותר, חברון. באי כוח העותר הטעימו כי אינם מקלים ראש בחברון ואינם רואים בה ארץ גזירה, אלא שלשיטתם אין התמחותו המקצועית של העותר מתאימה למקום זה. אכן, מינוי לחברון הוא לדעתנו מינוי לתפקיד מגוון, המשלב היבטי שיטור "קלאסיים" עם שאלות מורכבות של סדר ציבורי. גם מטעמים נורמטיביים ערכיים בודאי אי אפשר להטביע חותם של "ארץ גזירה" על כגון דא. למרבה הצער נאלצת משטרת ישראל לעסוק לא מעט בתחומים המוצאים ביטויים בחברון, ואין לראות בכך תפקיד פחות בחשיבותו. מכל מקום, על כך נראה כי אין עתה מחלוקת. באשר לעותר, לא נכחד – כפי שכבר

ציינו – כי ישנם קציני משטרה שימיהם עברו בתחום עיסוק אחד פחות או יותר, ודומנו שהעותר אינו חריג כל עיקר, וכבר גיוון במידה מסויימת את עיסוקיו. אך מנגד קשה לבוא חשבון עם המשטרה אם היא מבקשת להעשיר את מקצועיותו של קצין פלוני; גם אם התמונה באשר לשיבוצים במשטרה אינה חד ערכית בתחום זה, אין החלטה מעין זו חורגת ממתחם הסבירות. סגן מפקד מרחב הוא מטבע הדברים כהגדרתו תפקיד בעל רוחב מקצועי, ונוסיף כי אף אם ברי שחלקים ממנו אינם בדיוק במומחיותו של העותר, חלקים אחרים בודאי כן.

(5) כאן המקום לשוב ולהטעים, כי לא התרשמנו יתר על המידה מאמירת המשיבים באשר לכך שהעותר התמחה בתחום צר. אף כי מוסבר כי עתה יש דגש (שכמסתבר לא היה בעבר) על גיוון תפקידים, התמונה אינה בהירה כדבעי באשר לנתונים של קידומי קצינים המתמחים בתחומם הספציפי, ודומה כי לא מעט כאלה התקדמו במשטרה גם לדרגות בכירות, וזאת מה גם שהפשיעה ה"קלאסית" היא לחם חוק בעבודת המשטרה. עם זאת יש כמובן לעודד, כך צו השכל הישר, גיוון של תפקידים ותחומים, במיוחד בדרגות בכירות ורבות אחריות, אף כי בעולם "מתמחה" אנו מצויים.

(6) אשר ליחסי האנוש של העותר, הערכת מפקדו של העותר ראש אגף התנועה מ-1.3.06 כללה בצד המקצועי ציונים מ"מעולה" עד "טוב מאוד"; הפרמטרים ביחסי אנוש היו "טוב מאוד", למעט הנושא של "מגלה סובלנות כלפי דעות שונות", שזכה לציון "טוב" בלבד. בהערכת ראש אגף התנועה הבא, מ-18.1.07 ניתן לעותר ציון "טוב" בהצלחת סמכויות ובתקשורת בין אישית. תחומים אלה בודאי ייתן העותר אל ליבו.

ט"ז. (1) עלינו להגיע להכרעה. אכן, בית משפט זה אמר בבג"צ 651/86 מלכה נ' שר המשטרה, פ"ד מ(4) 657, 645 מפי השופט בייסקי כי "... יבחן בית המשפט אם השיקול שהדריך את הרשות או הנימוק אשר ניתן על-ידיה עומדים בביקורת, או שמא תחת המסוה של שיקול לגיטימי עומדים גורמים אחרים, שיסודם בשרירות או בשיקול פסול". בפרשת פלצמן נ' הרמטכ"ל הנזכרת (לא פורסם) נאמר, מפי השופטת פרוקצ'יה, "ככלל קיומם של שיקולים זרים בהחלטה מינהלית המבוססת על שיקול דעת סובייקטיבי קשה ביותר להוכחה באמצעות ראיות ישירות. לא אחת מנסה הרשות להסוות את שיקוליה הפסולים תחת מצג של שיקולים כשרים". באותם עניינים, עם זאת, היה המדובר במקרים מובהקים, ונזכור כי כשאין המצב כן נטיית ההתערבות תהא זהירה; ראו למשל בג"צ 1722/05 קרן נ' מפכ"ל המשטרה (לא פורסם) שם נאמר (מפי

השופט ג'ובראן), "כי ענייני כוח אדם בגופים היררכיים מיוחדים, כגון הצבא והמשטרה, מסורים לשיקול דעת הרשויות המוסמכות, ומידת התערבותו של בית משפט זה בעניינים אלה מועטה"; וראו גם האסמכתאות שם.

(2) סוף דבר, אף בענייננו קשה לרדת לחקר נככי הנפש והנפשות, שעה שבכף המאזניים האחת מצויים שיקולים שמנינו מעלה, ובכף האחרת – קבוצת שיקולים שניה, שמנינו אף את עיקרם. אך עם כל סימני השאלה, והם קיימים, לא השתכנענו כי החלטת המשטרה חורגת ממתחם הסבירות באופן קיצוני, המצדיק התערבות מצדנו; לא מצאנו די מסה קריטית, אותו "בשר", באשר לחוסר הענייניות הנטען במידה ובעוצמה הנדרשת כדי לפסלו. לכן, לאחר ששקלנו לא מעט בדבר, איננו רואים מקום לקבלת העתירה במובן זה שנורה למשטרה שלא לשבץ את העותר כסגן מפקד מרחב חברון. נוסף עוד, כי משניתן פסק הדין, אין מניעה כמובן כי השר לבטחון פנים יפגוש את העותר לאחר הפניה כסדרה לפי פקודת המטה הארצי 07.09.02 ואיננו מביעים עמדה לגבי החלטתו, השמורה לו לכאן ולכאן.

(3) ואולם אחר כל אלה, נוסיף כלהלן: ראשית, אנו מקוים כי אם לא ישתכנע השר אחרת, ולא הבענו דעה על כך, אכן יקבל העותר את התפקיד. אם כך יקרה, אנו יוצאים מהנחה כי – כדברי המשטרה – אכן רואים את התפקיד כמגוון וכ"מקדם". אנו יוצאים מהנחה כי העותר יקדיש לתפקיד אותן אנרגיות מקצועיות שהשקיע בתפקידים קודמים, מתוך גישה עניינית בתחום, ומתוך מאמץ בתחום יחסי האנוש והסובלנות הפלורליסטית שהוזכר לגביו כאמור. בהנחה כי הערוכותיו המקצועיות יהיו דומות לעבר, יש מקום כי הקדנציה שלו בתפקיד תיבחן באופן שתימשך לפרק זמן שהוא קצר יחסית, נוכח ותקו ומספר הקדנציות שלו כסגן ניצב, ובלבד שהדבר לא יפגע במילוי התפקיד. המשיבים דיברו על קביעת קדנציות ל-3-4 שנים, אך באת כוחם דיברה גם על 2-3. נראה לנו כי כשנתיים טובות ומושקעות בתפקיד יוכלו בנסיבות להוות בסיס מספיק לשקול באופן ענייני את קידומו של העותר. אכן, יש בכך הארכה מסוימת נוספת של כהונת המשיב כסגן ניצב, אך לדעתנו עדיף מצב זה מאשר ייכפה על המשטרה לפעול באופן שאינו על פי נהליה, כך שיווצר אנטגוניזם שיקשה – הדעת נותנת – על המשך השירות. מכל מקום, אנו מאמינים ומקוים כמובן כי המשטרה תפעל באופן שיהא הוגן ומאוזן, וכך גם העותר. בכפוף לכך איננו נעתרים לעתירה. אין צו להוצאות.

השופט א' א' לוי:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת מ' נאור:

אני מסכימה לדעת חברי השופט רובינשטיין. גם לדעתי – ואף שסימני שאלה מסוימים לא הוסרו – לא הובאה בענייננו מסה קריטית של ראיות לחוסר ענייניות בהחלטה. אין איפוא עילה מספקת שתצדיק את התערבותנו בפרשה. שקלתי אם אין מקום להמליץ, ולו לפנים משורת הדין, שהעותר יזכה דווקא למעין "העדפה מתקנת" בגין מעשיו הטובים בעבר. ואולם, לטעמי, עיתוי חשיפת הנהיגה המהירה של המפכ"ל (דהיום) בשנת 2005 איננו מזכה, את העותר "בנקודות זכות" אלא ההפך מזה. בהביאנו בחשבון את מכלול הנסיבות - איני סבורה שיש מקום לכך שנושיט לעותר סעד.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' רובינשטיין.

ניתן היום, ג' בתמוז תשס"ח (6.7.08).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט